

Proje Tabanlı Öğretim Yönteminin Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisi

Effect Social Skills of Nursing Students of the Project Based Teaching Methods

Emine ŞENYUVA*, Hülya KAYA**, Gönül BODUR***

İletişim: Emine ŞENYUVA Adres/Adress: Abide-i Hürriyet Caddesi İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı 34381 Şişli/İstanbul Tel: 0 212 440 00 00 /27066 Faks: 0 212 224 49 90 E mail: esenyuva@istanbul.edu.tr

ÖZ

Amaç: Araştırmada, proje tabanlı öğretim yönteminin hemşirelik öğrencilerinin sosyal becerilerine etkisini belirlemek amaçlandı.

Yöntem: Tek gruplu ön test-son test düzeninde yarı deneysel planlanan araştırmada çalışma grubunu, 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde bir hemşirelik yüksekokulu'nun dördüncü sınıfında Hemşirelikte Eğitim Dersine kayıtlı 70 öğrenci oluşturdu. Hemşirelikte Eğitim dersinin uygulamasının proje tabanlı öğretim yöntemine dayalı olarak yürütülmesi nedeniyle bu derse kayıtlı 4. sınıf öğrencileri çalışma grubu olarak belirlendi. Veriler, "Bilgi Formu", "Sosyal Beceri Envanteri" kullanılarak toplandı. Verilerin analizinde SPSS programının 11.5 versiyonu kullanıldı.

Bulgular: Hemşirelik öğrencileri, Proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası orta düzeyde sosyal beceriye sahiptir. Öğrencilerin proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta fark bulunmamaktadır.

Sonuç: Sonuçlar proje tabanlı öğretim yönteminin öğrencilerin sosyal becerilerini etkilemediğini gösterdi. Bu sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik eğitim programlarında eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimini destekleyecek biçimde düzenlenmesi, geliştirilmesi, yapılandırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal beceri, proje tabanlı öğretim yöntemi, hemşirelik öğrencisi, hemşirelik eğitimi.

ABSTRACT

Aim: In the research, the objective was to determine the effect of Project-based teaching method on the social skills of nursing students.

Method: While the research was planned as semi-experimental in a single group pretest-posttest pattern, its sample consisted of 70 fourth grade nursing students taking the course of Training in Nursing in the spring semester of 2011-2012 academic year. As the practical part of the course of Training in Nursing was carried out on the basis of Project-based teaching method, the students taking this course were determined to be included in the sample. Data were collected by using "Information Form" and "Social Skills Inventory". 11.5 version of SPSS program was used in the analysis of the data.

Results: Nursing students have moderate level social skills prior to and after the Project-based teaching practice. There is no statistically significant difference between the social skill average scores of students prior to and after the project-based teaching practice. Results show that Project-based teaching method did not affect social skills of students.

Conclusion: In line with these results, it can be recommended that training activities available in the nursing programs be organized, improved and structured in a manner to promote the development of social skills in students

Key Words: Social skills, project based teaching method, nursing student, nursing education.

* Yard. Doç. Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, ** Doç. Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, ***Arş. Gör. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi

Yazının gönderilme tarihi: 12.03.2014

Yazının basım için kabul tarihi: 26.03.2015

GİRİŞ

İnsanlar, sosyal birer varlık olduğu için diğer insanlarla birlikte yaşama eğiliminde olup birbirleriyle iletişim ve etkileşim kurmak, topluma uyum sağlamak durumundadırlar (Çetin ve Kuru 2009). Topluma sağlıklı uyum, toplum içerisinde yaşayan bireylerin kendi duygu, düşünce ve isteklerini diğer bireylere iletmesi, duygularını kontrol etmesi, diğer bireylerin duygularını anlayıp yorumlaması, çözümlenmesi bir başka ifadeyle diğer bireylerle iletişimde bulunması ile mümkündür (Çetin ve Kuru 2009; Yüksel 1997). Bu durum, bireylerin sosyal beceriye sahip olmasını zorunlu kılmaktadır (Avşar ve Öztürk 2007; Yüksel 2001). Hersen ve Eisler (1976)'e göre sosyal beceri, bireylerin okul, ev ve iş çevrelerinde başkalarıyla başarılı bir şekilde etkileşimde bulunma yeteneği (Akt. Bacanlı 2008); Sorias (1986)'a göre, bireyin çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasını, duygularını anlatabilmesini, kişisel haklarını savunabilmesini, diğer insanlardan yardım isteyebilmesini ve kendisine ters gelen istekleri geri çevirebilmesini kolaylaştıran öğrenilmiş davranışlardır. Yüksel (1997)'e göre sosyal beceri, başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek, başkalarıyla iletişimi mümkün kılan, sosyal açıdan kabul edilebilir, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik, sosyal içeriğe göre değişen, hem gözlenebilen hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilen davranışlardır. Literatürde, sosyal becerilerin çeşitli yapılardan oluştuğu ifade edilmektedir. (Riggio 1986; Riggio 1989) tarafından ortaya atılan ve kabul gören sosyal becerilerin altı yapıdan oluştuğu görülmüştür. Bu yapılardan duyuşsal anlatımcılık, bireyin sözel olmayan iletişim becerilerini, özellikle duyuşsal mesajları gönderme becerilerini; duyuşsal duyarlılık, karşıdaki bireylerin sözel olmayan mesajlarını alarak duygularını, düşüncelerini ya da tutumlarını anlamlandırma becerilerini; duyuşsal kontrol, bireylerin duyuşsal ve sözel olmayan tepkilerini düzenleme ve kontrol etme becerisini içermektedir. Sosyal anlatımcılık, birbirleriyle sosyal iletişim kurma ve iletişime katılma becerilerini; sosyal duyarlılık, sözel mesajları alma, anlama, yorumla-

ma ve buna göre davranma becerilerini; sosyal kontrol ise sözel davranışların düzenlenmesi ve bireyin sosyal olarak kendini ortaya koyma becerilerini ifade etmektedir.

Sosyal becerilerin diğer bireylerle uygun ve etkili ilişkilerde bulunabilme yeteneğini kullanmayı içerdiğini belirten Segrin (2001) sosyal becerilere sahip insanların, kendi ifade etme, diğerlerini anlayıp önem verme, diğer insanlar tarafından olumlu olarak izlenen iletişim davranışları sergileme vb. nitelikler gösterdiklerini ifade etmektedir. Literatürde akademik performans, işbirliği, sosyal etkileşimi engelleme, atılganlık, iletişim becerileri, problem çözme ve sosyal yönden yeterli olma becerilerinin sosyal beceri kapsamında yer aldığı vurgulanmaktadır (Çetin ve Kuru 2009; Deniz 2003; Durualp ve ark. 2009; Karahan ve ark. 2007; Kara ve Çam 2007; Karayurt ve Akyol 2008; Seven ve Yoldaş 2007; Yüksel 1997; Yüksel 2001). Bu nedenle sosyal beceriye sahip olan birey; akranları tarafından kabul görme, diğer bireyleri değerlendirme, akademik açıdan başarılı olma, benlik kavramında gelişme, okula uyum ve kendini etkili bir biçimde ifade etme gibi bazı niteliklere sahiptir (Avşar ve Öztürk 2007; Balcı ve Kalkan 2001; Karayurt ve Akyol 2008; Sağlam, Avşar, Ozonay ve Özkanal 2005; Yüksel 1997).

Toplumun her kesiminde görev alan hemşirelerin de gerek hasta, ailesi ve yakınlarının gerekse diğer ekip üyelerinin gösterdiği tepkileri tanıması, verdiği mesajları doğru alması ve değerlendirmesi onlarla etkin iletişim kurması için sosyal beceriye sahip olması zorunludur. Hemşirelik öğrencilerinin kendilerini etkili bir biçimde ifade edebilen, işbirliği yapabilen, atılgan, problem çözebilen kısacası sosyal beceriye sahip bireyler ve meslek üyeleri olarak yetiştirilmeleri önem kazanmaktadır ve bu konuda eğitimcilere önemli sorumluluklar düşmektedir (Avşar ve Öztürk 2007; Çetin ve Kuru 2009; Karayurt ve Akyol 2008). Ancak küreselleşme, hızla değişen toplumsal yapı ve kurallar, öğrencilerin kendilerine ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta, eğitimde sosyalleşme genellikle göz ardı edilmektedir (Avşar ve Öztürk 2007; Kara ve Çam

2007). Bu nedenle eğitimciler, formal eğitimde sosyal becerilerin gelişimsel bir süreç olduğunu dikkate alarak öğrencilerin sosyal becerinin gelişimine katkıda bulunacak proje tabanlı öğretim yöntemi gibi yöntemlerin kullanımına özen göstermelidirler (Ay 2010; Kalaycı 2008; Önen, Mertoğlu, Saka ve Gürdal 2010; Yurtluk 2003; Zorbaz ve Çeçen 2009).

Öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayan proje tabanlı öğretim yöntemi, eğitmen merkezli sınıf uygulamaları yerine uzun süreli, disiplinler arası yaklaşımı içinde barındıran, bireysel ya da küçük gruplar aracılığıyla problemlerin çözümünü amaçlayan, öğrencilerin ilgi ve isteklerini arttıran, öğrenmeyi anlamlı hale getiren, karar vermeyi, öz değerlendirmeyi sağlayan ve bireyler arası iletişimi geliştiren bir öğretim yöntemidir (Akçin 2006; Çıbık 2009; Önen ve ark. 2010; Zorbaz ve Çeçen 2009). Proje tabanlı öğretim yöntemi öğrencilere; bireysel ve grupla birlikte çalışma, iletişim ve etkileşim kurma, plan yapma, teknoloji kullanma, karar verme, bağımsız ve eleştirel düşünme, sorun çözme, yaratıcı düşünme, zaman yönetimi, öz denetim, öz yeterlik inancı gibi becerilerin ve özelliklerin gelişmesine olanak sağlamaktadır (Akçin 2006; Ay 2010; Gürol 2004; Önen ve ark. 2010; Özden ve Özçoban 2004; Zorbaz ve Çeçen 2009). Bu özellikleri ile proje tabanlı öğretim yöntemi, öğrencilere sosyal beceri kazandırılmasında kullanılabilecek aktif öğretim yöntemleri arasında yer almaktadır.

Literatür incelendiğinde de, hemşirelerin mesleki yaşamda başarılı olmalarında anahtar nitelikler arasında görülen sosyal becerinin kazandırılmasında proje tabanlı öğrenme yönteminin etkisini belirlemeye yönelik araştırmaya rastlanmadı, ilgili araştırmalarda ayrı ayrı ele alındığı görüldü (Aşşar ve Öztürk 2007; Ay 2010; Balcı ve Kalkan 2001; Çetin ve Kuru 2009; Deniz 2003; Durualp ve ark. 2009; Kalaycı 2008; Kara ve Çam 2007; Karahan ve ark. 2007; Karayurt ve Akçin 2008; Önen ve ark. 2010; Sağlam ve ark. 2005; Seven ve Yoldaş 2007; Yüksel 1997; Yüksel 2001). Bu bağlamda araştırma, literatüre katkı sağlaması ve ilgili araştırmalara ışık tutması açısından önemlidir.

YÖNTEM

Amaç

Araştırmanın amacı, proje tabanlı öğretim yönteminin hemşirelik öğrencilerinin sosyal becerilerine etkisini belirlemektir.

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar arandı;

1. Hemşirelik öğrencilerinin proje tabanlı öğretim yönteminin uygulama öncesi sosyal becerileri nasıldır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin proje tabanlı öğretim uygulama sonrası sosyal becerileri nasıldır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin proje tabanlı öğretim uygulama öncesi ve sonrası sosyal becerileri arasında fark var mıdır?
4. Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyeti, medeni durumu, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, anne ve babanın öğrenim durumu, şu anda yaşamını sürdürdüğü yer, ailenin gelir düzeyi, sosyal beceri ile ilgili eğitim programına katılma durumu ile proje tabanlı öğretim yönteminin uygulama öncesi ve sonrası sosyal becerileri arasında fark var mıdır?

Araştırmanın Tipi

Tek gruplu ön test-son test düzeninde yarı deneysel planlandı. Ön test, ilk derste öğrenci grupları oluşturulmadan, son test tüm öğrencilerin proje sunumları gerçekleştirildikten sonra uygulandı.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu, 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde bir hemşirelik yüksekokulu'nun dördüncü sınıfında Hemşirelikte Eğitim Dersi'ne kayıtlı 70 öğrenci oluşturdu.

Hemşirelikte Eğitim dersinin 4. sınıfta verilmesi ve dersin uygulamasının proje tabanlı öğretim yöntemine dayalı olarak yürütülmesi nedeniyle 4. sınıf öğrencileri çalışma grubu olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Veriler, “Bilgi Formu” ve “Sosyal Beceri Envanteri” kullanılarak toplandı.

Bilgi Formu: Form öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik olarak araştırmacılar tarafından literatür ışığında geliştirildi. Formda öğrencilerin yaşını, cinsiyetini, medeni durumunu, mezun olduğu ortaöğretim kurumunu, annesinin ve babasının öğrenim durumunu, şu anda yaşamını sürdürdüğü yeri, ailenin gelir düzeyini, sosyal beceri ile ilgili eğitim programına katılma durumunu belirlemeye yönelik 11 soru yer aldı.

Sosyal Beceri Envanteri: Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması Yüksel (1998) tarafından yapılan Sosyal Beceri Envanteri, 90 maddeden ve duyuşsal anlatımcılık (15 madde), duyuşsal duyarlılık (15 madde), duyuşsal kontrol (15 madde), sosyal anlatımcılık (15 madde), sosyal duyarlılık (15 madde), sosyal kontrol (15 madde) olmak üzere altı alt boyuttan oluşmaktadır. Envanterde her madde için verilen puan esas alınmaktadır. Ancak, olumsuz maddeler (32 madde) ters yönde puan almaktadır. Beş’li likert tipinde hazırlanan envanterin yanıt seçenekleri; Tamamen benim gibi (5), Oldukça benim gibi (4), Benim gibi (3), Biraz benim gibi (2) ve Hiç benim gibi değil (1) şeklindedir.

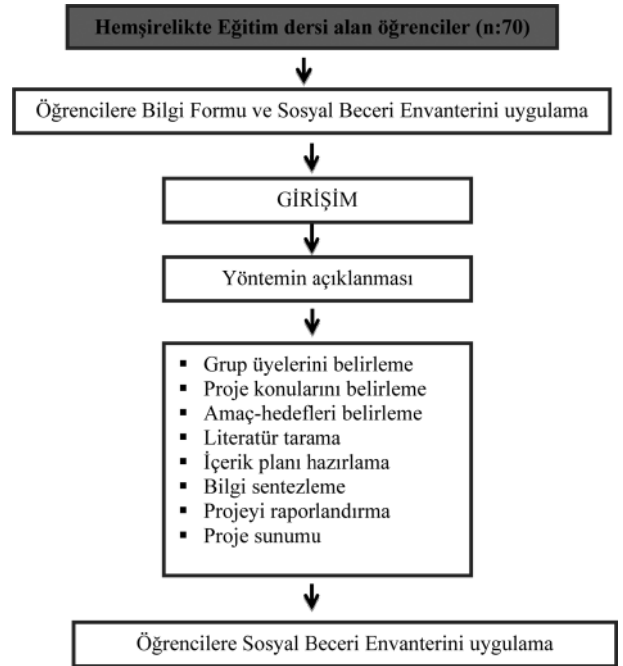
Envanterden alınabilecek en düşük puan 90, en yüksek puan 450’dir. Envanterden 90-210 puan arasında alan kişilerin düşük, 211-330 puan arasında alanların orta ve 331-450 puan arasında alanların sosyal beceri düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir. Alt boyutlarda ise en düşük 15, en yüksek 75 puan alınabilmektedir. Alt boyutlar açısından ise 15-35 arası düşük, 36-55 arası orta ve 56-75 arası yüksek olarak belirlenmiştir. Envanterin toplam Cronbach Alpha değeri .92 olarak bulunmuştur (Yüksel 2004). Araştırmada toplam Cronbach Alpha değeri .87 olarak bulundu.

Proje Tabanlı Öğretim Süreci: 4. sınıfta verilen Hemşirelikte Eğitim dersinin uygulaması (haftada 8 saat/13 hafta) proje tabanlı öğretim yöntemine dayalı olarak

yürütülmektedir. Proje tabanlı öğretim yöntemi uygulaması; grupların oluşturulması, yapılacak işin ya da ele alınacak sorunun/konunun belirlenmesi, amaç ve hedeflerin belirlenmesi, bilgilerin toplanması/literatür tarama, içerik planı hazırlama, bilgilerin sentezlenmesi, projenin raporlandırılması ve projenin sunumu aşamalarını içermektedir.

Bu süreçte yaklaşık 5-6 kişilik öğrenciden oluşan 12 grup oluşturuldu. yapılacak işin ya da ele alınacak sorunun/konunun belirlenmesi, Proje tabanlı öğretim sürecinin; bilgilerin toplanması/literatür tarama, bilgilerin sentezlenmesi ve projenin raporlandırılması iki hafta, diğer aşamaları bir hafta sürdü. Her grup bu aşamaları aynı haftalarda gerçekleştirdi. Oluşturulan grupların her birinin çalışmalarının proje tabanlı öğretim yöntemi aşamalarına göre gerçekleştirilmesinde dersin öğretim elemanları rehberlik yaptı.

Verilerin Toplanması

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS programının 11.5 versiyonu kullanıldı. Sürekli değişkenler aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum ve medyan değerleri olarak, kategorik değişkenler ise frekans ve

yüzde olarak ifade edildi. Ön test ve son testte envanterden alınan puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacı ile Paired-Samples T testi kullanıldı. Envanterin toplamından ve alt boyutlarından alınan puanların değişkenlere göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile iki grubun ortalamalarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U-testi, üç veya daha fazla grubun ortalamalarının karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis testi kullanıldı. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi olarak .05 düzeyi alındı (Özdamar 2013).

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma verilerinin toplandığı yüksekokulun müdürlüğü'nden izin alındı. Araştırmaya katılımında isteklilik, gönüllülük ilkesine özen gösterildi. Bilgi formları dağıtılmadan önce öğrencilere, araştırma hakkında kısa bir açıklama yapıldı, proje tabanlı öğretim uygulaması sonunda verilerin tekrar toplanacağı belirtildi ve yazılı onamları alındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, bir hemşirelik yüksekokulu'nda 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde Hemşirelikte Eğitim dersi alan tüm 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine ve sosyal becerilerine ilişkin bulgular Tablo 1,2 ve 3'de sunuldu.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %95,7'si kadın, %4,3'ü erkektir. Yaşları minimum 21, maksimum 29 olup yaş ortalamaları $22,37 \pm 1,25$ 'dir, %92,9'u bekar. Öğrencilerin %37,1'i genel lise, %35,7'si Anadolu lisesi mezunudur, %45,7'sinin annesi ilkököl, %35,7'sinin babası lise mezunudur. Öğrencilerin %35,7'si yurtta/lojmanda kalmaktadır, %74,3'ünün geliri giderine eşittir (Tablo 1).

Öğrencilerin %68,6'sı sosyal beceri ile ilgili bir eğitim programına katılmamış, %31,4'ü katılmıştır.

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri (n: 70)

TANITICI ÖZELLİKLER	n	%	
Yaş	22,37 ± 1,25		
Cinsiyet	Kız	67	95,7
	Erkek	3	4,3
Medeni durum	Bekar	65	92,9
	Evli	5	7,1
Mezun olunan ortaöğretim kurumu	Genel lise	26	37,1
	Anadolu liseleri	25	35,7
	Teknik ve meslek eğitim liseleri	5	7,2
	Diğer (çok programlı lise ...)	14	20,0
Anne öğrenim durumu	Okur yazar değil	4	5,7
	Okuryazar	7	10,0
	İlkokul mezunu	32	45,7
	Ortaokul mezunu	7	10,0
	Lise mezunu	19	27,1
	Üniversite mezunu	1	1,3
Baba öğrenim durumu	Okur yazar değil	4	5,7
	İlkokul mezunu	22	31,4
	Ortaokul mezunu	10	14,3
	Lise mezunu	25	35,7
	Üniversite mezunu	9	12,9
Yaşamını sürdürdüğü yer	Yurtta/lojmanda	25	35,7
	Ailemle birlikte	24	34,2
	Akrabalarımle	10	14,3
	Evde arkadaşlarımla	9	12,9
	Evde yalnız	2	2,9
Ailenin gelir düzeyi	Gelir giderden az	11	15,7
	Gelir gidere eşit	52	74,3
	Gelir giderden fazla	7	10,0
Sosyal beceri eğitimi	Alan	22	31,4
	Almayan	48	68,6

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Beceri Puan Ortalamaları (n: 70)

	Ön Test		Son Test		t [§]	Anlamlılık
	Ortanca	Ort ± SS	Ortanca	Ort ± SS		
Duyuşsal anlatımcılık	48,50	48,81±7,00	46,00	47,23±5,58	1,458	,149
Duyuşsal duyarlılık	49,50	49,76±7,62	50,00	49,67±7,90	,069	,945
Duyuşsal kontrol	41,00	40,17±7,54	42,00	42,39±7,79	-1,693	,095
Sosyal anlatımcılık	46,00	46,76±9,72	48,50	48,29±8,49	-,898	,372
Sosyal duyarlılık	46,00	47,46±7,78	46,00	46,30±7,40	,918	,362
Sosyal kontrol	53,00	52,47±10,33	50,50	52,61±10,10	-,075	,941
Toplam	281,00	285,43±28,93	280,50	286,49±24,97	-,211	,833

t[§] Paired-Samples T testi

Öğrencilerin, sosyal beceri toplam puan ortalamasının; proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi 285,43±28,93, sonrası 286,49±24,97 olduğu belirlendi (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyal beceri alt boyutlarında proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi (52,47±10,33) ve

sonrası (52,61±10,10) ilk sırada sosyal kontrol alt boyutunun, son sırada ise proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi (40,17±7,54) ve sonrası (42,39±7,79) duyuşsal kontrol alt boyutunun yer aldığı belirlendi (Tablo 2).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri İle Proje Tabanlı Öğretim Uygulaması Öncesi ve Sonrası Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması (n: 70)

	n	SOSYAL BECERİ	
		Ön Test	Son Test
		Ort ± SS	Ort ± SS
Cinsiyet			
Kız	67	286,34±29,25	285,89±24,59
Erkek	3	265,00±1,00	299,67±35,69
		Z=-1,785 p=,074	Z=-,696 p=,486
Medeni durum			
Evli	5	297,80±23,00	284,40±21,87
Bekar	65	284,48±29,27	286,65±25,33
		Z=-1,278 p=,201	Z=-,125 p=,900
Mezun olunan ortaöğretim kurumu			
Genel lise	26	277,31±24,51	289,04±25,06
Anadolu liseleri	25	286,44±37,76	289,92±26,05
Teknik ve mesleki eğitim liseleri	5	300,20±13,68	288,80±31,62
Diğer	14	293,43±17,69	274,79±18,84
		X²=6,369 p=,095	X²=3,698 p=,296
Anne öğrenim durumu			
Okur yazar değil	4	263,75±32,00	280,25±17,67
Okur yazar	7	282,71±39,40	283,57±23,71
İlkokul mezunu	32	286,16±28,14	285,91±24,27
Ortaokul mezunu	7	280,00±31,24	287,00±37,34
Lise mezunu	19	292,37±25,59	289,26±25,44
Üniversite mezunu	1	274,00±1,00	294,00±1,00
		X²=3,981 p=,552	X²=1,021 p=,961
Baba öğrenim durumu			
Okur yazar değil	4	263,50±8,50	289,25±18,64
İlkokul mezunu	22	285,00±39,02	290,86±23,73
Ortaokul mezunu	10	280,60±16,95	284,80±23,24
Lise mezunu	25	292,56±23,65	284,24±28,27
Üniversite mezunu	9	281,78±27,43	282,67±25,89
		X²=5,789 p=,215	X²=1,825 p=,768
Yaşamını sürdürdüğü yer			
Yurtta/lojmanda	25	285,32±27,55	282,60±26,81
Ailemle birlikte	24	289,37±27,05	290,33±21,43
Akrabalarımınla	10	278,70±39,96	283,80±22,96
Evde arkadaşlarımla	9	283,44±30,57	284,44±32,07
Evde yalnız	2	282,00±1,41	311,50±12,02
		X²=,934 p=,920	X²=4,583 p=,333
Ailenin gelir düzeyi			
Gelir giderden az	11	286,64±26,27	277,27±26,19
Gelir gidere eşit	52	286,06±28,19	288,40±25,53
Gelir giderden fazla	7	278,86±40,81	286,71±17,20
		X²=,192 p=,909	X²=2,279 p=,320
Sosyal beceri eğitimi			
Alan	22	301,04±30,83	281,73±18,37
Almayan	48	278,27±25,26	288,67±27,37
		Z=-2,722 p=,006	Z=-1,044 p=,296

*Korelasyon 0.05 düzeyinde (2-tailed) anlamlıdır

Öğrencilerin proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta fark bulunmadığı saptandı ($p>0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin cinsiyeti, medeni durumu, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, anne ve babanın öğrenim durumu, şu anda yaşamını sürdürdüğü yer, ailenin gelir düzeyi, sosyal beceri ile ilgili eğitim programına katılma durumu ile proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğu kadın olup, yaşları 21 ile 29 arasında değişmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu Anadolu/Fen Lisesi mezunudur (Tablo 1). Öğrencilerin çoğunluğu sosyal beceri ile ilgili bir eğitim programına katılmamıştır.

Sosyal beceri, hemşirelerin hasta birey ve ailesinin, diğer sağlık ekibi üyelerinin gösterdiği tepkileri tanıması, verdiği mesajları doğru olarak alması ve değerlendirmesi bir başka ifade ile etkili iletişim kurması için sahip olması gereken önemli becerilerden biridir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrasında orta seviyede sosyal beceriye sahip oldukları gösterdi (Tablo 2). Karayurt ve Akyol (2008) tarafından hemşirelik öğrencileri, Çetin ve Kuru (2009), Avşar ve Öztürk (2007), Seven ve Yoldaş (2007), Sağlam ve ark. (2005), Avşar (2004) ve Deniz (2003) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin orta seviyede sosyal beceriye sahip olduklarını saptamıştır. Bu sonuç, öğrencilerin hasta ve ailesi, diğer ekip üyeleri ile iletişiminde, bireysel ve mesleki ilişkilerinde bu beceriye ilişkin davranışları sergilemede sıkıntı yaşayacaklarını, proje tabanlı öğretim yönteminin öğrencinin sosyal becerisinin gelişimine katkıda bulunacak farklı öğretim yöntemleriyle zenginleştirilerek uygulamaya konulması gerektiğini düşündürdü.

Öğrencilerin sosyal beceri alt boyutlarından proje tabanlı öğretim uygulama öncesi ve sonrası aldıkları puan ortalamaları yüksekten düşüğe doğru; sosyal kontrol, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal anlatımcılık ve duyuşsal kontrol olarak belirlendi (Tablo 2). Sosyal beceri alt boyutlarından, öğrencilerin öğretim yılı başında alt boyutlardan almış oldukları puan ortalamaları 40,17±7,54 ile 52,47±10,33, öğretim yılı sonunda 42,39±7,79 ile 52,61±10,10 arasında değişmektedir (Tablo 2). Avşar (2004), Avşar ve Öztürk (2007), Çetin ve Kuru (2009), Deniz (2003), Durualp ve ark. (2009), Karahan ve ark. (2007), Özabacı (2004), Sağlam ve ark. (2005), Seven ve Yoldaş (2007) ve Yüksel (1997; 1998)'in araştırmaları ile desteklenen bu bulgu, öğrencilerin tüm alt boyutlarda orta seviyede bir sosyal beceriye sahip olduklarını gösterdi

Sosyal kontrol, sözel davranışların düzenlenmesi ve bireyin sosyal olarak kendini ortaya koyma/ifade etme becerilerini içermektedir (Riggio 1986; Riggio 1989). Araştırmada öğrencilerin proje tabanlı öğretim yöntemi uygulama öncesi ve sonrası en yüksek puanı sosyal kontrol boyutundan alması (Tablo 2), öğrencilerin kendini ifade etmesi, diğer bireylerle ilişkiler kurmasını göstermesi/sosyal beceri açısından olumlu bir sonuç olarak yorumlandı.

Duyuşsal kontrol, bireylerin duyuşsal ve sözel olmayan tepkilerini düzenleme ve kontrol etme becerisini içermektedir (Riggio 1986; Riggio 1989). Araştırmadaki önemli bir diğer sonuç da, duyuşsal kontrol alt boyutunun diğer boyutlara göre daha düşük puan ortalamasına sahip olmasıdır (Tablo 2). Bu bağlamda sonuç, kendi duygularını, sözel olmayan ifadelerini kontrol etmede sıkıntı yaşayan öğrencilerin, diğer bireylerle iletişim kurmaları esnasında da sıkıntı yaşayabilecekleri dolayısıyla bu yönlerini geliştirmeleri gerektiği şeklinde değerlendirildi.

Araştırmada öğrencilerin proje tabanlı öğretim uygulama öncesi ve sonrası sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta fark bulunmadı ($p>0.05$) (Tablo 2). Bu sonuç, proje tabanlı öğretim

yönteminin bir derste ve bir dönemde (Şubat-Haziran 2012) uygulanmasına bağlanabilir. Öğrencilerin deneyimleri ve mesleki bilgi ve becerileri arttıkça gelişmesi beklenmektedir.

Öğrencilerin cinsiyeti ile proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 3). Ancak araştırmada öğrencilerin cinsiyetleri ile proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri toplam puan ortalamaları arasında fark bulunmamasına rağmen erkek öğrencilerin sosyal beceri puan ortalamalarının arttığı dikkat çekmektedir. Hamarta (2000) ve Yüksel'in (1998) araştırma bulguları ile desteklenmekte, Avşar (2004), Avşar ve Öztürk (2007), Balcı ve Kalkan (2001), Çetin ve Kuru (2009), Deniz (2003), Jamyang-Tshering (2004), Raine (1993), Riggio (1999), Seven ve Yoldaş (2007)'in araştırmalarındaki bulgularla çelişen bu sonuç, proje tabanlı öğretim yöntemi kullanılarak yürütülen Hemşirelikte Eğitim dersinin uygulamasının erkek öğrencilere sosyal beceri açısından daha fazla katkı sağladığı şeklinde yorumlandı.

Öğrencilerin medeni durumu, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, anne ve babanın öğrenim durumu, şu anda yaşamını sürdürdüğü yer, ailenin gelir düzeyi, sosyal beceri ile ilgili eğitim programına katılma durumu ile proje tabanlı öğretim uygulaması öncesi ve sonrası sosyal beceri toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 3). Bu sonuç, Avşar ve Öztürk (2007), Cousins, Power ve Olvera-Ezzell (1993) ve Fox, Platz ve Bentley (1995)'in araştırma bulguları ile desteklenmekte, Seven ve Yoldaş (2007)'in araştırma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Araştırma gruplarında farklı sonuçların elde edilmesi, proje tabanlı öğretim yönteminde aynı aşamaların izlenmesine rağmen işleniş biçimindeki farklılıklardan kaynaklanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçları, hemşirelik öğrencilerinin;

- Proje tabanlı öğretim uygulama öncesi ve sonrası orta düzeyde sosyal beceriye sahip olduklarını ve sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta fark bulunmadığını,
- Cinsiyeti, medeni durumu, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, anne ve babanın öğrenim durumu, şu anda yaşamını sürdürdüğü yer, ailenin gelir düzeyi, sosyal beceri ile ilgili eğitim programına katılma durumu ile proje tabanlı öğretim uygulama öncesi ve sonrası sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığını gösterdi.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Hemşirelik eğitim programlarında eğitim etkinliklerinin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimini destekleyecek biçimde düzenlenmesi, geliştirilmesi ve yapılandırılması, (bu becerileri öğrenciye kazandıracak farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin, araç-gereçlerin belirlenmesi, uygun ölçme araçlarıyla değerlendirme yapılması),
- Benzer araştırmaların deney-kontrol gruplu planlanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçin, E. (2006). Aktif öğretim yöntemi olarak proje tabanlı öğretim. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 328: 40-45.
- Avşar, Z. (2004). Beden Eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2): 111-130.
- Avşar, Z., Öztürk, F. K. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(2): 197-206.
- Ay, Ş. (2010). Öğretmen adaylarının çeşitli değişkenler açısından proje tabanlı öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 35(375): 12-19.
- Bacanlı, H. (2008). *Sosyal Beceri Eğitimi*. 3. basım, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Balcı, S., Kalkan, M. (2001). Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin eşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11: 76-92.

- Cousins, J. H., Power, T. G., Olvera-Ezzell, N. (1993). Mexican-American mothers' socialization strategies: Effects of education, acculturation, and health locus of control. *Journal of Experimental Child Psychology*, 55: 258-276.
- Çetin, M. Ç., Kuru, E. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1): 1-8.
- Çıbık, A. S. (2009). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin Fen Bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 8(1): 36-47.
- Deniz, E. (2003). Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9: 501-522.
- Durualp, E., Arslan, D., Çayıroğlu, E., Özkan, S., Semerci, A. (2009). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sosyal becerilerinin problem çözme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi. 1. International Congress of Educational Research, 1-3 Mayıs, Çanakkale.
- Fox, R. A., Platz, D. L., Bentley, K. S. (1995). Maternal factors related to parenting practices, developmental expectations, and perceptions of child behavior problems. *Journal of Genetic Psychology*, 156: 431-441.
- Gürol, M. (2004). Öğretimde planlama uygulama değerlendirme. Gürol, M. (Ed.). *Öğretim Sürecinde İletişim, Model ve Uygulamalar*. Üniversite Kitabevi, Elazığ, 67-120.
- Hamarta, E. (2000). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeylerinin öğrencilerin özlük nitelikleri açısından incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Jamyang-Tshering, K. (2004). Social competence in preschoolers: An evaluation of the psychometric properties of the preschool social skills rating system (SSRS). *PhD. Thesis*, Pace University, ABD.
- Kalaycı, N. (2008). Yükseköğretimde proje tabanlı öğrenmeye ilişkin bir uygulama projeyi yöneten öğrenciler açısından analiz. *Eğitim ve Bilim*, 33(147): 85-105.
- Kara, Y., Çam, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 145-155.
- Karahan, T. F., Dijle, A. N., Eplikoç, H. (2007). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma tarzlarının sosyal beceri düzeylerine ve mutluluk algılarına göre incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2): 41-61.
- Karayurt, Ö., Akyol, Ö. (2008). Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11(1): 33-39.
- Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M., Gürdal, A. (2010). Hizmetçi eğitimin öğretmenlerin proje ve proje tabanlı öğrenmeye ilişkin bilgilerine ve proje yapma yeterliklerine etkisi: Öpyp örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1): 137-158.
- Özabacı, N. (2004). Öğretmen adaylarının duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz, Malatya.
- Özdamar, K. (2013). *SPSS ile Biyoistatistik*. 9. basım, Kaan Yayınevi, Eskişehir.
- Özdener, N., Özçoban, T. (2004). Bilgisayar eğitiminde çoklu zekâ kuramına göre proje tabanlı öğrenme modelinin öğrenci başarısı üzerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(1): 147-170.
- Raine, A. (1993). *The Psychopathology of Crime: Criminal Behavior As A Clinical Disorder*. 1. basım, CA: Academic Press, San Diego.
- Riggio, H. R. (1999). Personality and social skill differences between adults with and without siblings. *Journal of Psychology Interdisciplinary Applied*, 133(5): 514-521.
- Riggio, R. E. (1989). *Social Skills Inventory*. 1. basım, Consulting Psychologists Press, Inc., USA.
- Riggio, R. E. (1986). Assessment of basic social skills. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(3): 649-660.
- Sağlam, M., Aşar, Z., Özönay, İ. Z., Özkanal, Ü. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28-30 Eylül, Denizli.
- Segrin, C. (2001). Social skills and negative life events: Testing the deficit stress generation hypothesis. *Current Psychology*, 20(1): 17-19.
- Seven, S., Yoldaş, C. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1): 1-18.
- Yurtluk, M. (2003). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının matematik dersi öğrenme süreci ve öğrenci tutumlarına etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, G. (1997). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, G. (1998). Eğitim fakültesi ve öğretmenlik bilgisi sertifika programı öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 9-11 Eylül, Konya.

Proje Tabanlı Öğretim Yönteminin Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisi

Yüksel, G. (2001). Öğretmenlerin sahip olmaları gereken davranış olarak sosyal beceri. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/yuksel.htm> (07.06.2013).

Yüksel, G. (2004). *Sosyal Beceri Envanteri*. 1. basım, Asıl Yayınevi, Ankara.

Zorbaz, K., Çeçen- Aktif, M. (2009). Proje tabanlı öğretim ve Türkçe öğretiminde kullanımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1): 87-104.